

»Kaj bomo pa letos igrali?«

ali kratek pregled gledališke ustvarjalnosti mladih na Gimnaziji Škofja Loka

Ni samoumevno, da na šoli v okviru dejavnosti deluje tudi gledališka skupina. Če pa že, nikakor ni samoumevno, da njeni člani vsako leto pripravijo izvrstno gledališko predstavo, ki si jo ogledajo tako dijaki šole kakor tudi širša javnost. In nikakor ni samoumevno, da se vedno najde tudi učitelj, mentor in režiser, ki bo s svojim navdušenjem in veseljem do igre prežehl dijake ter jih navdušill za večmeščne govorne in druge vaje, preden besedilo, natisnjeno na papirju, zaživi v vsej polnosti na gledališkem odru.

Na škofjeloški gimnaziji se je zgodilo prav to. Od vsega začetka so se na šoli našli profesorji, ki so bili odlični mentorji in režiserji, vedno so se našli tudi dijaki, ki so svoje talente želeli pokazati v gledališki igri in pogosto tudi v režiji, vedno sta se našla energija in čas za vaje, za delo, našel se je občutek za režijo, ustvarjalnost za izdelavo kostumov in rekvizitov, skratka za vse, kar potrebuje dobra gledališka predstava. In zavesa se je lahko dvignila.

Že zato, da ohranimo spomin na zdavnaj odigrane, a nikoli pozabljene predstave, se mi je zdelo izredno pomembno, da, če ne gre drugače, vsaj po koščkih zberem nekaj misli danes dosegljivih nekdanjih učiteljev mentorjev, dijakov, režiserjev in igralcev dosedanjih predstav. Zagotovo to niso vsi, ki so kakor koli soustvarjali gledališče na škofjeloški gimnaziji, vsekakor pa so to edinstvena pričevanja, lepi spomini na preživete dneve v družbi mladih nadebudnih dijakov, ki so iskali svoj izraz, in ga še vedno iščejo, tudi z gledališko igro.

Po zapisih Vide Zupanc, učiteljice slovenščine od 1953–1979, v Dijaških etudah Gimnazije Škofja Loka, »naj bi imela gimnazija do leta 1964 že svojo petletno gledališko tradicijo«. Predstave so bile del repertoarja škofjeloškega DPS Svoboda. Vida Zupanc je do leta 1964 režirala naslednja dela: Finžgarjevo Verigo, Golijevo Ubogo Ančko pa Gimnazijce in Dnevnik Ane Frank.

Ko je na šoli učil in jo vodil Rado Jan (1959–1968), so dijaki pod njegovim vodstvom igrali tudi v Klopčičevi Materi, Borovih Raztrgancih ter Finžgarjevi Razvalini življenja. Aprila 1964 je bila v režiji Zvonka Mira (pseudonim takratnega študenta AGRFT, kasneje poklicnega režiserja Zvoneta Šedlbauerja), v Jugoslaviji krstno uprizorjena, »lirska kantata« turškega dramatika Nazima Hikmeta Legenda

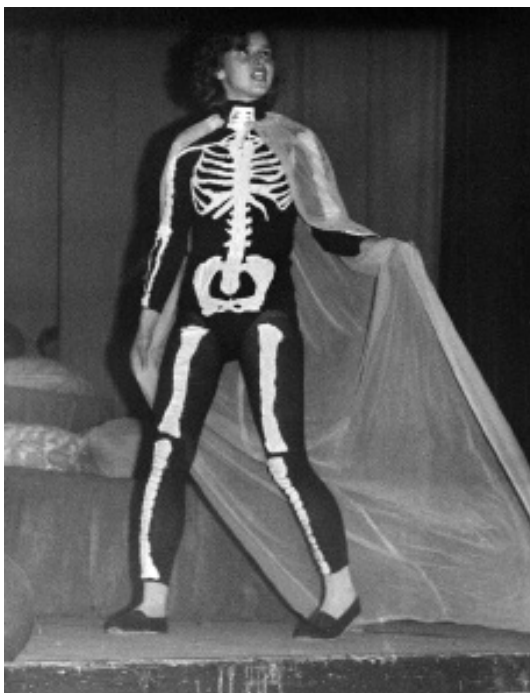
o ljubezni. Iz češčine jo je prevedla Vladka Jan, učiteljica slovenščine (1960–1974) ter od 1979–1991 ravnateljica. V že omenjenem glasilu je kronistka pisno spremljala vaje dvajsetih dijakov – igralcev in sodelavcev, ki so pri pouku tehnične vzgoje v delavnici loške Lesarske šole izdelali »pravljичno« sceno. Kakšna je bila poklicna pot teh ustvarjalcev? Psihologinji, štiri slavistke, prevajalec – komparativist, poklicni igralec, pravnik, novinarja, ekonomisti, fizioterapevtka, medicinska sestra, pet inženirjev ...

Utrinki o gledališkem delovanju na Gimnaziji Škofja Loka

Naše gimnazijsko gledališče je nastalo naključno, tako kot največ reči v mladosti. Poleg organizacije legendarnih gimnazijskih plesov smo potrebovali nove, drugačne pristope zbiranja denarja za maturantski izlet. Ker je bilo v našem, 3. b razredu že kar nekaj prekaljenih gledaliških mačkov, smo se odločili za gledališko predstavo. Izbrali smo tekst Mireta Štefanaca Večna lovišča ali Raj ni razprodan in vanj poslali večino razreda.

Režija je bila kolektivna, vloge smo razdelili naključno, največ po dolžini besedila v povezavi z gledališkimi izkušnjami. Vaje smo imeli med odmori, včasih smo se poskusili zbuditi prej in vadili tudi pred poukom. Počasi se je sestavljalo dogajanje, bolj naključno kot zelo natančno vodeno.

Sceno smo sestavili iz »povštrov«, usak je prinesel kakšnega. V gledališču so nam posodili praktikable, po njih smo nametali vzglavnike in tako dobili oblake. Spodnja stopnica je tako predstavljala »zemljo«, na zgornjih, z vzglavniki, smo se dvignili nad oblake, v nebesa. Prometna nesreča, v kateri umreta pretkani trgovski potnik Tone (Andrej Šubic) in socialna delavka Julija (Maja Jelovšek), pomeni njun prihod v nebesa, kjer sta spet uspešna s svojo socialistično prakso. Besedilo je duhovito, v dvorani smo izzivali salve smeha ob domislicah Boga (Janez Habjan), resnobi sv. Petra (Andrej Rant), pijanosti sindikalnega zaupnika Jožefa (Brane Krajnik) in odrinjenosti nadangela Gabrijela (Franci Ravnihar). Od ženskih vlog so poleg prelestne Julije navduševale

Vida Zihlerl v predstavi *Večna lovišča*.
(zasebni arhiv: A. Šubic)

še grenka usoda Matilde (Vida Ziherl), radoživa Magdalena (Anica Tušek) in resna Marija (Nika Dolenc). Sošolci so bili šepetalci, scenski mojstri, lučkarji, rekviziterji, biljeterji, propagandisti, razred je bil vključen kot celota. Denarja se je v desetih ponovitvah nabralo toliko, da je bil maturantski izlet res lahko krona našega skupnega dela in druženja.

Z uspehom so zrasle tudi gledališke ambicije. Naslednje leto se je naslednji 3. razred odločil za podobno zbiranje denarja in koristno izkušnjo z gledalščem. Režijo so zaupali meni in skupaj smo izbrali Cankarjeve Hlapce. Med igralci prejšnje predstave smo si »sposodili« večino nosilcev glavnih vlog: zrelo oblikovan in natančno izrisan Jerman (Andrej Rant), neupogljiv, premočrtni župnik (Andrej Šubic) ter ljudsko trden, uporen Kalandar (Janez Habjan). Za številne vloge pa smo našli igralce v njihovem razredu. Igor Šmid je kot Komar začel svojo umetniško pot, ki jo danes nadaljuje kot filmski režiser. Tudi v tej predstavi so vsi igralci zelo natančno oblikovali svoje vloge in pokazalo se je, da smo v odlični igralski »kondiciji«.

Moja ideja predstave se je vrtela okrog osnovnega konflikta: podložnosti in hlapčevstva proti svobodi misli, pokončnosti. Za podnaslov predstave smo uporabili besede iz drame: »Ljudje na konopcih«. Cankar piše, »naj ima učitelj glavo na voljnem konopcu, zato da se bo s pridom priklanjala na vse štiri strani«. Cankar in tudi mi smo mislili na vse ljudi in vse oblasti, ki med seboj bijejo boj za prevlado. Idejo smo krepili s sceno, ki so jo po celotnem odru predstavljale vrvice s stropa, ki so pomagale pričarati vzdušje lutk, ki jih vodijo oblastniki. Gledalce je ves čas spremljalo grozeče nihanje vrvic, ki so z nevidno roko vodile gibanje in gibe igralcev. Ustvarjen je bil občutek, da so ljudje vedno vodeni, le peščica jih je sposobna misliti po svoje, pa še ti na koncu v boju z oblastjo potegnejo krajši konec.

Prizor iz predstave *Hlapci*, zaključni song *Ljudje na konopcih*. (zasebni arhiv: A. Šubic)

Zaključni song, ki smo si ga izposodili od mojega prijatelja Igorja Torkarja: ... lutke moški, lutke dame, / noge, roke iz lesa, / glava pa iz cunj in slame, / lutke maske brez srca ..., ... kjer država državljane / v žive lutke spremeni, / tam težave so neznane, / tam za vlade ni skrbi ..., je aktualiziral osnovno idejo. Karakterno močne osebnosti (Jerman, Kalander, mati pa tudi župnik) so igrali »naravno«, preostali »slabiči, hlapci« pa so se držali za vrvice in igrali kot lutke, marionete, animirane z rdeče ali s črne strani, »kakor je pač volja in veter«.

Zanimivost te predstave je bila, da je nastala v času, ko so Hlapce uprizorili kar v dveh glavnih slovenskih gledališčih; v SNG Drama jih je režiral Mile Korun, vlogo Jermana je odigral Ratko Polič, v MGL pa je bil Jerman Janez Hočevar Rifle, režiser pa Dušan Jovanovič. Kako blagodejno je delovalo, ko nas je naša profesorica pohvalila, da je bila ideja naše predstave med vsemi najboljša. Še po petintridesetih letih srečam koga, ki se je spomni, ali drugega, ki mu je še danes žal, da je ni videl, ker je toliko slišal o njej.

Obe predstavi smo odigrali v starem loškem gledališču. Še danes čutim vonj rahle trohnobe, občutek toplote okrog lončene peči, dihanja prahu, ki se je dvigal z odrskih desk in iz dvorane, temačnosti lesenih stolov ... čaja, ki nam ga je skuhal hišnica Karolinca, vse skupaj pa je zapakirano v čudovite spomine na ta prostor, mladostno zagnanost in prijateljstva.

V svojih gimnazijskih letih sem imel priložnost režirati tudi »koprodukcijsko« gledališko predstavo, in sicer smo v sodelovanju z vojaki vojašnice v Škofji Loki pripravili predstavo Kad bi zemlja bila čoškasta (Ko bi bila zemlja oglata), v kateri sta poleg vojakov igrali še Majda Rois in Lidija Raszpet.

Andrej Šubic

dijak v letih (1977–1979) in režiser gledaliških iger *Večna lovišča* (1978) ter *Hlapci* (1979)

Prizor iz predstave *Hlapci*: Andrej Šubic, Ivanka Božnar, Andrej Rant. (zasebni arhiv: A. Šubic)

Ker sem bil v teh letih tudi sam dijak škofjeloške gimnazije, zagotovo lahko pritrdim kolegu Šubicu. Na šoli se je takrat dogajalo veliko »kulture«. Poleg že tradicionalnih proslav (ob dnevu republike, 1. maju, dnevu žena) smo posamezni razredi pripravili tudi odmevnejše recitale, v katerih smo iskali svojo identiteto.

Leta 1978 sem režiral generacijski recital z naslovom *Iz ljubezni sem se rodil*, v katerem smo predstavili svoja mladostniška razmišljanja. Očitno smo bili tako dobri, da so se na šoli odločili, da s predstavo gostujemo tudi na pobrateni šoli v Smederevski Palanki (Srbija). Spominjam se, da smo se v Beograd peljali z letalom, kar je bilo za nas takrat nekaj izrednega. Vsekakor, lepi spomini.

Kot gimnazijec loške gimnazije sem v 4. letniku sodeloval pri recitalu sodobne slovenske poezije, ki smo mu dijaki prilepili lastne pesmi – mentorica je bila profesorica Vida Zupanc. Spominjam se prijetnega zadoščenja po končani predstavi. Rahle zaznamovanosti.

Minilo je nekaj let. Na Filozofski fakulteti sem doštudiral slovenistiko in se zaposlil na svoji nekdanji šoli. V drugem letu poučevanja na tedanji Srednji družboslovno-jezikovni šoli Borisa Zihlerla (1885/86) sva s profesorjem Jožetom Bogatajem ustvarila »čitalniško« gledališko igro. S pomočjo arhaičnih Bleiweisovih Novic sem napisal scenarij, sodelavec pa je delo režiral. Pelo se je, deklamovalo preslavnega pesnika slovenskiga J. V. Koseskega, igralo na glasovir in vzklikalo presvitlemu cesarju Frančišku Josipu. Zaključili smo s Prešernovo Zdravljico.

1986/87. 29. november 1986. Rdeča kapica: Volk, zakaj imaš tako velika ušesa? Mozaična lepljenka. Poskus povojne zgodovinske retrospektive. Televizija in dijakinja Karmen Klavžar, ki s črnimi ustnicami opozarja: »V resničnosti je s stvarjo takole – usoda in naključje sta pretvegani stvari.« So stvari res oddaljene ali se tako le zdi?

1987/88. Prvomajska predstava. V ritmu angleškega valčka in plešočega para; plesalka je v belem. Kapital v nemščini ... Proletarci vseh dežel, združite se! Titov govor po televiziji. Skandiranje. Bratstvo i jedinstvo. Hitre scenske menjave. Orwellovsko slutnjo dveh zaljubljenih (Odkrili naju bodo! ... Ujeta sva ...) preplavijo znameniti Smoletovi refreni: »Antigona je našla Polineika!« Moški zbor zapoje Doberdob, slovenskih fantov grob. Na koncu, v kaos Jančarjevega Velikega briljantnega valčka, vstopi Lepa Vida. Je potreben komentar?

1988/89. Novembrski praznik. Kaj smo ponudili? Večplastni mozaik. Pesmi Ervina Fritza. Zmaličeno podobo Velikega brata. Parodijo. Jugoslavija je razpadala. Še pomnite, tovariši: »Dovoljeno se je napiti ./ dovoljeno je govoriti, vse se razvija ./ kot je treba. / V kinu tečejo filmi, / zdravniki zdravijo, / konference zasedajo, / časopisi izhajajo.« (E. Fritz). Naprej zastava slave. Naprej ...

1990/91. Ionesco in njegova znamenita Učna ura. Jaka Ropret je igral profesorja, Vesna Slapar učenko. (Slednja je danes redna članica Prešernovega gledališča v Kranju; še nekaj drugih dijakov se je zapisalo odrskim lučem.) Je iracionalna igra prevzela? So dijaki občutili lahkotno dramaturgijo, ki skriva pod površjem eno od mučnih resnic 20. stoletja? Metafizika, kdo bo tebe ljubil?

1994/95. Dogodek v mestu Loki. Pravzaprav smo Grumovo delo samo malenkostno lokalizirali in adaptirali. Odkrili slovenskemu gledališču Puštal, Sotočje in loški grad. Erotizirali prizore med Tarbulo in Afro. Oživili umrlega naddavkarja. Dodali Laibachovo glasbo (Life is life ...). Ker nismo imeli denarja, je bila scena skromna. Glasov novinar je zapisal, da so nekoč »bele, brezmadežne rjuhe« onečaščene« z loškimi meščani, ki skozi reže v rjuhah pričakujejo dogodek, ki se sicer zgodi, a ga za meščane ni«. Tudi lahko. Z dramo smo gostovali na Ptujju (Gimnazijada), v Kranju, večkrat smo jo igrali na Loškem odru.

1996/97. Veseloigra v temnem, Dominik Smole. Še danes ne vem, ali se je tega dela pred nami že kdo lotil. Sarkazem se je v ritmu strelav štirih morilcev objemal z grotesko, humor je poplesaval s satiro, toda osrednji junak Tujec (Martin Šifrer) bi s svojim monologom prav lahko zaznamoval tudi tradicionalno dramo.

Krajših priložnostnih predstav, recitalov, radijskih oddaj, rahlo adaptiranih ponovitev (npr. Čitalnice) itd. v tem kratkem zapisu nisem posebej omenjal.

Zame je bilo delo z mladimi izziv in veselje.

Igralci? Skoraj vedno so se presegli. Če so bili pred zaključnimi dogodki zdravi, niso nikoli nepričakovano zboleli. Če so bili bolni, so med generalko in premiero ozdraveli. Občinstvo? Naklonjeno. Pomoč? Šola, ZKO in Loški oder. O našem delu so poročali različni mediji; kritiške ocene so bile ugodne.

Po mojem odhodu (1997) je mentorstvo gledališke skupine, ki se je poimenovala v Nepredvidene, prevzela Bernarda Pavlovec. Začeli so s Pinterjevo Zabavo za rojstni dan, nadaljevali s Hamiltonovo kriminalko Plinska luč. Seveda ni manjkal inšpektor. Kako že gredo stvari? Trema, napetost, uspeh pri občinstvu in na koncu zadovoljstvo. Je potrebno še kaj?

Ta zapis ne more biti zaključen, saj se predstava v Gimnaziji Škofja Loka nadaljuje – ko se bo iztekla zadnja repriza, bo spet na vrsti premiera.

Vlado Pirc

profesor na Gimnaziji Škofja Loka (1984–1997)

Moja učiteljska pot se je začela leta 1985 na Gimnaziji Škofja Loka in že takoj na začetku sva s kolegom Vladom Pircem, takrat profesorjem slovenščine, imela veliko dobrih idej in jih tudi precej uresničila. Velikokrat sva delala skupaj, večnoma na priložnostnih proslavah, včasih pa sva kot mentorja z dijaki pripravljala lastne projekte. V tem času osebno nisem režiral nobene »ta prave« gledališke predstave, mi je pa uspelo na oder šolskega centra postaviti odmevnejši recital z

naslovom *Samo milijon nas je*, v okviru katerega smo, v skladu z Agropopovim hitom, že slutili bližajoče dogodke devetdesetih let.

Priznati moram, da je bilo delo na teh projektih in delo z dijaki izredno ustvarjalno, zanimivo ter predvsem nepozabno.

Preglednica predstav, ki jih je pripravila gledališka skupina Gimnazije Škofja Loka, imenovana **Nepredvideni**.

Leto	Gledališko delo	Režija
april 1998	H. Pinter: Zabava za rojstni dan	Bernarda Pavlovec
april 1999	A. Walter P. Hamilton: Plinska luč	Bernarda Pavlovec
april 2000	M. Bulgakov: Škrlatni otok	Bernarda Pavlovec
april 2001	Garison Keillor – Miha Kalan: Izgubljeni sin ter Christopher Durang: Naomi	Miha Kalan, mentorica Bernarda Pavlovec
april 2002	Sam Shapard: Pokopani otrok	Miha Kalan
april 2003	H. Kondelon: Linda Her : C. Durang: Kriza identitete	Miha Kalan
april 2004	Evald Flisar: Kaj pa Leonardo?	Miha Kalan
april 2005	Bernard Maria Koltetz: Roberto Zucco	Miha Kalan
marec 2006	W. Shakespeare – M. Kalan: Romeo in Juliet	Miha Kalan

Gimnazijsko gledališko skupino sem nasledila za profesorjem Vladom Pircem. On je v njenem delovanju začel tradicijo, da se predstava, ki je plod delovanja skupine, odigra v pravi gledališki dvorani, torej v dvorani Loškega odra. Tako je bilo delo gledališke skupine dejansko ustvarjanje gledališke igre. Dijaki, ki so delovali v skupini, so spoznavali celoten proces – od analize besedila in odnosov med posameznimi osebami, prek lektorskih vaj do postavljanja mizanscene. Najtežje je bilo stopiti na oder brez mape z besedilom in ponavljati posamezne prizore. Lepše je bilo, ko smo prizore združili in vadili celoto. Potem so prišle kostumske vaje, vaje z rekviziti ... čisto na koncu pa najlepše. Vaje v pravi gledališki dvorani, na postavljeni sceni, z dodanimi zvočnimi učinki in lučmi. V garderobi pa seveda oblikovanje pričeske in maske. Sledila je generalka, ki je največkrat pomenila streznitev. Zadnja postaja na poti do cilja – do predstave. In potem končno aplavz, plačilo za ves vložen trud. Vrhunec je bila predstava za zunanje občinstvo, ko so prišli starši, prijatelji, mediji ... in ko so dijaki res že obvladali tudi besedilo.

V času mojega delovanja se je skupina imenovala Nepredvideni; tako smo tudi delovali. Vse je bilo precej nepredvidljivo. Od tega, kdo bo prišel na vajo, kdo ne; kdo bo znal besedilo, kdo ne ... Vsaka predstava je bila svojevrstna pustolovščina. Nič ni bilo gotovega. Ali se bodo vsi spomnili besedila, se bo soigravec znašel, če bo tisti pred njim povedal napačno iztočnico? Ampak med dijaki je vladala solidarnost in veliko sprejemanje eden drugega. Meni kot učiteljici začetnici pa je delovanje v tej skupini pomagalo najti pot do mladostnikov,

njihovega doživljanja sveta. Cenila sem njihov trud in to, da žrtvujejo veliko svojega prostega časa, tudi če niso bili popolni, tudi če so ga kdaj res polomili. Seveda sem jih poskušala disciplinirati in iz njih potegniti najboljše. Celotno kričala sem kdaj nanje. Tudi oni so sprejemali mene, mojo raztresenost, nepopolnost, pomanjkanje časa. Videla sem, da so tisti, ki so bili v skupini, prek spoznavanja in analiziranja gledališkega teksta začeli drugače brati in razumeti tudi druga umetnostna besedila. Pri pouku so bolj kritično razmišljali in bili bolj samozavestni. Tako sem začela verjeti, da je delovanje gledališke skupine pomembno tudi za sam pedagoški proces. Da se v skupini dijaki naučijo veliko, tako za šolo kot tudi za življenje. Mnogi od njih še naprej kreativno delujejo v gledališčih, filmu, novinarstvu, arhitekturi in še kje. Za nekatere pa je bila ta izkušnja zgolj ena od epizod v življenju in verjamem, da dragocena.

Kot nekdanji mentorici se mi zdi delovanje gledališke skupine na šoli zelo pomembno, zato si moramo prizadevati, da to tradicijo ohranjamo. Volje in energije je med mladimi dovolj, rado pa se zatakne pri denarju. Predstave se delno financirajo s pomočjo kulturnega društva Kamniti most, ki deluje na šoli in ga sofinancira tudi Občina Škofja Loka. Ampak večji delež tega denarja gre za najem dvorane. Zmeraj sem se spraševala, zakaj Loški oder ne bi sponzoriral delovanja gimnazijske gledališke skupine. V zameno bi lahko tudi gimnazijci pri marsičem pomagali tej ustanovi. Skratka – mislim, da bi morala Gimnazija z Loškim odrom sodelovati drugače, ne tako, da od njih najemamo dvorano po tržni ceni.

Za mlade ljudi je pomembno, da spodbujamo njihovo ustvarjalnost in inovativnost. Ustvarjanje gledališke predstave od njih zahteva tudi disciplino in delo. Žrtvovati morajo kar precej svojega prostega časa, hkrati pa je ta mnogokrat porabljen pametneje, kot bi bil z igranjem igrice na računalniku, gledanjem televizije ... Žal se pogosto zgodi, da kakšen od njih tega ne zmore in odneha sredi procesa nastajanja predstave. Tako zamudi tisti veličastni občutek zmago-slavja, ko se iz dvorane zasliši aplavz.

Bernarda Pavlovec Žumer
profesorica na Gimnaziji Škofja Loka

Kot učitelj, ki v šoli spremljam gledališko dejavnost in ustvarjalne pristope mladih že nekaj desetletij, sem prepričan, da je vsako od uprizorjenih del ostalo za vedno zapisano – tako pri dijakih igralcih in dijakih gledalcih kakor tudi pri učiteljih, njihovih mentorjih. Šolska gledališka skupina ima zato na šoli svoj status. To so mladi ustvarjalci, za katere ni nujno, da so tudi odlični dijaki. So pa zato toliko bolj z dušo pri ustvarjanju literarnih likov in gledališki igri.

Izbor gledaliških del je bil vedno smel, drzen, predvsem pa kakovosten. Ravno prav izzivalen, morda celo avantgarden, da so predstave odmevale tudi takrat, ko se je zastor spustil. Seveda ima pri tem glavno vlogo mentor oziroma režiser, ki ima v rokah vse niti predstave. Res je tudi, da dela z dijaki, ki se sami

prijavijo h gledališki skupini, in edino od režiserja-učitelja-mentorja je odvisno, kako jih bo pripravil na izbrano vlogo oziroma kako bo razdelil vloge.

Gledališka skupina Gimnazije Škofja Loka **Ta prstjeni**, pod mentorskim in režijskim vodstvom akademske slikarke **Agate Pavlovec**, je od leta 2007 dalje pripravila naslednje uprizoritve:

Leto	Gledališko delo
maj 2007	Dimitrij Kralj: Muza v kupeju, Karel Čapek: Pesnik
april 2008	Iztok Lovrić: Limonada
maj 2009	Polona Tratnik: Čakalnica
april 2010	Ervin Fritz: Krpanova kobila
april 2011	Slavko Grum: Dogodek v mestu Gogi
april 2012	August Strindberg: Sonata strahov
april 2013	Woody Allen: Bog
april 2014	Friedrich Dürrenmatt: Fiziki
marec 2015	Eugène Ionesco: Plešasta pevka

Plakat za gledališko predstavo *Sonata strahov*. (2012)

Tudi v šolskem letu 2008/2009 je gimnazijska gledališka skupina Ta prstjeni nadaljevala s tradicijo. Zaradi številnih pohval, ki so jih gledalci v prejšnjem letu izrekli igri Limonada, je bila tudi letošnja igra komedija. Šlo je za slovensko dramsko delo Čakalnica, ki jo je napisala Polona Tratnik, slovenska dramatičarka.

V igri gre pravzaprav za predstavo v predstavi. Miha (Jan Bertoncelj), Matjaž (Necj Demšar) in Mateja (Vesna Mihovilovič) so igralci, ki pridejo na vaje, a kmalu ugotovijo, da so pravzaprav prišli na predstavo brez režiserja. Dodaten kaos povzročijo še Gregor (Julio Gulan), Jernej (Matic Debevec), Lidija (Tjaša Lušina) in Sonja (Alja Kavčič), ki jim za predstavo ni mar. Kljub nesodelovanju igralcev Mateji vendarle uspe, da se stvari končno začno premikati in igralci le začno igrati igro. Vendar pa se problemom ne vidi konca. Na odru je tudi bolna Zora (Eva Jenko), za katero se ne ve, kaj ji je. Ko se zazdi, da bi igralcem lahko na pomoč priskočil dramaturg Evgen (Anže Nunar), se ti iz njega grdo ponorčujejo in on odide. Svoj delež h kaosu prispevajo tudi lučkar Tone (Urban Kristan) ter gledalci (Matija Šturm, Gašper Murn, Nataša Gartner), ki pa jih neuspešno poskuša pomiriti hostesa Helena (Katja Žumer).

Veliko igralsko zasedbo je tudi letos vodila Agata Pavlovec. Za glasbo je poskrbel Vid Ahačič, luči pa so se prižigale pod vodstvom nekdanjega dijaka gimnazije Gropa Tancka.

Anže Nunar
dijak (2006–2010)

Prizor iz predstave *Čakalnica* (2009), v ospredju Jan Bertoncelj in Anže Nunar.
(iz arhiva Gimnazije Škofja Loka)

Kot vsako leto smo člani gledališke skupine Ta prstjeni tudi v šolskem letu 2011/2012 pripravili gledališko predstavo, ki smo jo aprila zaigrali na Loškem odru.

Vsi gledališki »friki« smo se že novembra zbrali v knjižnici na uvodnem sestanku, kjer smo se z našo mentorico Agato dogovorili, da bomo imeli vaje ob petkih po pouku. Po nekaj začetnih nevspešnostih, povezanih z igralci, smo si v knjižnici izbrali Strindbergovo ekspresionistično dramo Sonata strahov.

Vsak petek, pa tudi kakšen četrtek ali drug dan v tednu, smo se zbirali v šolski predavalnici, kjer smo ponavljali besedilo, se učili obrazne mimike, skratka, se pripravljali na predstavo. Na vajah ni manjkalo smeha, zabave in tudi kakšne zanimive prigode, na koncu smo postali že prav dobri prijatelji.

Po petih mesecih vaj in piljenja igre ter generalki na Loškem odru smo drug drugemu zaželeli le še »break a leg«, zlomi si nogo, kar v gledališču pomeni vso srečo, nato pa odigrali štiri predstave za šolo, na javno večerno predstavo pa povabili še naše prijatelje, sorodnike in druge loške ljubitelje gledališča.

Po uspešno odigranih predstavah smo si privoščili še odlično večerjo v domači Jesharni, kar je postala že prava tradicija, in se dogovorili, da v naslednjem šolskem letu spet pripravimo komedijo.

Klavdija Rupar
dijakinja 4. letnika (2011/2012)

Prizor iz *Sonate strahov* (2012), v ospredju Gašper Murn, Andreja Trček in Domen Košir.
(foto: Studio Grad)

Gledališka skupina pod imenom *Ta prstjeni deluje na šoli* že peto leto (od leta 2007). Razmere, v katerih ustvarjamo predstavo, niso ravno najboljše in od nas zahtevajo nenehno prilagajanje različnim prostorom. V tem smislu je bilo boljše pred petimi leti, ko smo vadili na odru stare in zaprašene Kristalne dvorane, tam, kjer danes stoji obnovljen Sokolski dom. Vendar pravijo, da ima vsaka stvar dve plati, slabo in dobro. Gotovo je dobro, da so Sokolski dom obnovili, vendar pa smo zaradi tega izgubili možnost, da bi lahko vadili na odru. Tako moramo že več let vaditi po različnih učilnicah in, če je mogoče, včasih tudi v predavalnici. En dan pred premiero se iz šole preselimo na Loški oder in tam odigramo več predstav.

V teh petih letih se je torej marsikaj spremenilo, ne samo prostor in z njim povezan način dela. Nenehno se menjajo tudi igralci; nekateri ostajajo vsa štiri leta, nekateri pa gledališko skupino zapustijo prej, včasih tudi po nekaj tednih. Spreminjajo pa se tudi razmere, v katerih živimo, znašli smo se v času gospodarske in družbene krize, govori se o krizi vrednot in odtujenosti odnosov, vse več pa tudi o različnih zlorabah in drugih dejanjih, ki kratijo človekove pravice. Marsikdaj bi si želeli pred vsem tem umakniti. Marsikdaj si tudi zatiskamo oči in ušesa, ker nočemo vedeti, kaj se dogaja okoli nas.

Kljub temu da je drama *Dogodek* v mestu Gogi nastala pred dobrimi osemdesetimi leti, bi lahko rekli, da je aktualna še danes, saj govori o ujetosti posameznika, o njegovi osamljenosti in omejenosti v času in prostoru, v katerem biva. Zadušljivost provincialnega mesta, ki ga Slavko Grum imenuje Goga, bi lahko našli kjerkoli, zdi pa se tudi, da še kar naprej, tako kot osebe v drami, čakamo ali bolje rečeno iščemo nek dogodek, ki bi spremenil stanje, v katerem smo.

Vloge v predstavi izbiramo glede na izkušnje, ki jih imajo dijaki, in glede na njihov karakter. Ponavadi nam uspe vloge kar dobro razdeliti in mislim, da nam je tudi tokrat uspelo. Dijaki so se kljub zahtevnemu tekstu izkazali in pripravili, upam, nepozaben dogodek. Premiera *Dogodka* v mestu Gogi je bila na Loškem odru, 6. aprila 2011. Po odzivih publike že med samo predstavo in po njej je bilo čutiti, da nam je uspelo. Po premieri smo predstavo ponovili še štirikrat, 9. aprila tudi za izven.

Agata Pavlovec, akademska slikarka

V letošnjem šolskem letu (2012/2013) je gimnazijska gledališka skupina pripravila komedijo *Woodyja Allena* z naslovom *Bog*. V igri je postavljeno vprašanje o obstoju boga in smislu življenja. Komedija se začne z obupanima igralcema, pravzaprav z igralcem in pisateljem, ki ne najdeta ustreznega konca za svojo igro. Sledi vrsta zapletov, ki jih igralci odlično uprizorijo pred publiko. Dogajanje je postavljeno v Atene, približno 500 let pr. Kr.

Priprave so bile intenzivne vse do premiere, ki je bila konec marca. Od novembra smo se sestajali vsak četrtek in vadili od dve do tri ure. Ko pa se je bližal čas premiere, smo skoraj po cele dneve vadili na Loškem odru. Za kulise,

Prizor iz predstave Bog (2013), v ospredju Domen Košir. (foto: Nik Mahnič)

kostume in podobno je poskrbela naša mentorica Agata Pavlovec, akademska slikarka, ki se dobro znajde tudi v vlogi režiserke. Na vajah nam daje napotke, kako se kam postaviti, za mimiko obraza, kretnje rok. Sicer je zelo potrpežljiva, vendar pa, ko gre zares, smo tako ali tako vsi na trnih.

Najtežje je, vsaj zame, nastopati pred svojimi vrstniki, ker nikoli ne vemo, kakšen bo njihov odziv, ko se prikažemo na odru v vlogi nekoga drugega. Vsak igravec ima pred predstavo tremo, vendar je ta v majhnih količinah koristna. Ko smo na odru, čutimo adrenalin in se uživamo v vlogo. Pred igro si igralci vedno med seboj zaželimo »break a leg«, kar v igralskem žargonu pomeni »srečno« .

Najboljši občutek je, ko se zavesa spusti in gledalci ploskajo. Tako vemo, da so vse vaje in ves naš trud poplačani. Torej, tudi vam smo konec marca postavili vprašanje: »Ali bog je?« Ad libidum ali konec poljuben.

Anja Šolar, dijakinja (2010–2014)

»Kaj bomo pa letos igrali?« je vprašanje, ki ga postavim kot ravnatelj režiserki predstav. Je vprašanje, ki ga režiserka postavi dijakom, včlanjenim v gledališko skupino, in je vprašanje, ki si ga dijaki izmenjajo med sabo. Je vprašanje, na katero ni enostavno odgovoriti. Vedeti moramo, kateri dijaki so v skupini, kaj jih zanima, koliko sredstev imamo, kako bo s kostumi in z rekviziti, predvsem pa, koliko časa imamo in kdaj bodo vaje. Ko se vse to zloži, je predstava rešena. Vaje se lahko pričnejo.

Omeniti velja, da zadnje tri leta poleg redne gledališke skupine na šoli deluje tudi improvizacijsko gledališče, pod mentorskim vodstvom prof. slovenščine Tatjane Žagar. Skupina mladih, nadarjenih igralcev uspešno povezuje šolske in javne prireditve s krajšimi (za)igranimi skeči, napovednimi vložki in priložnostnimi situacijskimi prizori, ki temeljijo na improvizaciji oziroma dijaški sposobnosti odlične mimike, govora in govorice telesa.

Šola vsekakor podpira gledališko dejavnost, ki na Gimnaziji Škofja Loka deluje v okviru kulturnega društva Kamniti most, kamor spada tudi dejavnost pevskega zbora. Gledališka tradicija v Škofji Loki je dolga in kakovostna, zato bomo naredili vse, da bo med mladimi na šoli živela tudi v prihodnje.

Zahvaljujem se vsem avtoricam in avtorjem prispevkov v tem članku, še posebej pa se zahvaljujem gospe Vladki Jan, ki je osvetlila začetke gledališke ustvarjalnosti na šoli, ki segajo v zgodnja šestdeseta leta.

Plakat za gledališko predstavo Bog.